

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Mășlocat
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio,
Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

ISSN-L 2734 -6889

Mihai Viteazul – Voievodul Ardealului¹

Prof. Dr. Gheorghe Constantin NISTOROIU

*„Sălbatecul vodă e-n zale și-n fier
Și zalele-i zuruie crunte,
Gigantică poart-o cupolă pe frunte,
Și vorba-i e tunet, răsuflatul ger,
Iar barda-i din stânga ajunge la cer,
Și VODĂ-I un MUNTE!”*
(George Coșbuc)

Mihai Viteazul – marele boier oltean – Ban al Craiovei, a fost celesta chemare a Neamului valah și alegere sfânt-martirică a Mântuitorului HRISTOS pentru întreaga creștinătate a momentului respectiv și în mod expres pentru Dacia Mare, ca să renască, urcând încă o treaptă spre osia nemuririi, mântuirii prin zestrea lui zamolxiană și serafică: „tânăr, îndrăzneț, ambițios, cu minte înaltă, cu inima aprinsă spre fapte vitejești, vestit meșter în războaie. El se inspiră din sentimentul nației, se aprinse de această idee a regenerației naționale și, cu puternica lui voință, hotărî a nu pregeta până la moarte întru îndeplinirea ei.” (Nicolae Bălcescu, *Românii sub Mihai – Voievod Viteazul*, Biblioteca pentru Toți, Ed. Minerva, București -1985, p. IX)

Chipul serafic și aura expresiei zugrăvită cu finețe, cu evlavie și acuratețe de marele patriot creștin, istoricul Nicolae Bălcescu este Icoana celui mai mare Voievod dacoromân, ale cărui însușiri aproape nefirești, hărăzit de Dumnezeu, l-a menit să fie Regele Daciei creștin ortodoxe – Efigie a identității naționalismului creștin ortodox și Axă a permanenței, unității și continuității dacoromânilor în istoria național-universală.

Trăitor la cumpăna unor veacuri și epoci, în vremea coborârii amurgului medieval, dar mai ales trăitor al menirii națiunii valahe, întreit despărțită de urgiile năpăstuite peste trecutul ei legendar de vrăjmașii veacurilor, Mihai Viteazul își îmbărbăta boierii și oștenii să se poarte după cinstea Mântuitorului Hristos, precum și după cuvîința neamului său în toate împrejurările, prefigurându-și într-un fel visul, soarta, destinul, *Dei gratia, Transilvaniae, Moldaviae, Valachiae Transalpine... Rex.*

Valahul era conștient că idealul național sacru viza și idealul creștin general, prin unirea Țărilor Române care vor forma marea *Poartă a Creștinătății*, unde Icoana Ortodoxiei valahe se va reflecta, apoi și în spiritul pragmatic și politic al Renașterii.

Drama, care se întrezărea momentul amenințând cele trei Țări Românești era pregătită atât de forțele păgâne musulmane, cât și de cele creștine neortodoxe, chiar dacă ele, la rândul lor, se aflau în pragul iminent al pericolului expansiunii otomane.

Pe la jumătatea veacului al XVI-lea, Casa de Habsburg fiind deja umbrită de Imperiul Otoman, își forța diplomația înspre demersul alipirii întregii Ungarii la imperiul său, pentru ca prin ea să poată apoi încorpora cele trei Valahii, ca *pretinse perle* ale coroanei maghiare. Casa de Habsburg stăpâna deja Ungaria Superioară, căreia îi inclusese Cetatea Oradei (apărată zelos de bravul general Melchior de Redern și nu de vicleanul-mișel albanezo-italian Gheorghe Basta), comitatele Bihor, Solnocul de Mijloc, Maramureș și Crasna. (I. Sîrbu, *Istoria lui Mihai Vodă Viteazul domnul Țării Românești*, Ed. Facla, Timișoara, 1976, p. 419)

Pe tronul Ardealului se afla în acea perioadă Sigismund Bathory, un principe slab, oscilant, indecis, mai mult curtezan decât principe, bolnav de epilepsie, care tranșa cu imperialii amenințându-i că va face pace cu turcii, și-i certa pe habsburgi că nu i-a obținut de la papă divorțul de Maria Christierna, pentru a putea deveni cardinal.

Era obsedat să renunțe la conducere în favoarea vărului său Andrei Bathory, cardinal de Varmia, un păpușar-prelat ambițios, care în loc să întărească liga antiotomană, el uneltea cu cancelarul polon și cu Ieremia Movilă al Moldovei pentru a-l îndepărta pe Viteazul Voievod Valah, din calea ambițiilor lor. Sigismund i-a promis atât tronul, cât și pe consoarta sa (așa era *moda* la nobilii maghiari catolici), pe care de altfel o ura și dorea s-o ucidă, fie cu pistolul, fie cu otravă, fie să scape de ea remăritând-o, rugând-o așadar, pe Maria Christierna, după mărturia lui Alfonso Carillo, „*să binevoiască să consimtă să se mărite cu domnul cardinal.*” (*Călători străini despre țările române*, vol. III, Ed. Științifică, București-1972, p. 241, 330)

Mihai Vodă ajutat de Pronia divină a reșezat Mitropolia Ortodoxă a Ardealului prin cutuma *valahă*, adică după *obiceiul pământului strămoșesc* sub jurisdicția Mitropoliei Țării Românești, apoi prin înțelegerea cu habsburgul Rudolf al II-lea, a schimbat suzeranitatea otomană cu „*ocrotirea*” creștină a împăratului-rege, inițiind și realizând victorioasa campanie balcanică împotriva turcilor, care-l putea aduce chiar pe tronul bazileilor bizantini, ai urmașilor săi din vestita dinastie Asănești.

Dacă Mihai Viteazul rămânea la înțelegerea cu turcul, cu sultanul, altul ar fi fost destinul Voievodului – Rege și altul destinul Daciei Mari.

În toamna anului 1599, cele trei oștiri ale Țării Românești, pornite cu înflăcărare de eroi, grosul armatei fiind condus de Vodă Mihai, s-a deplasat pe „*ruta Albești, Cricov, Chiojdeanca, Salcia, Cislău, Tabla Buții; alta a urcat pe Valea Teleajenului pe la Vălenii de Munte, Măneciu, Cheia, prin pasul Ciucaș și al treilea corp de oaste a mărșăluit pe Valea Oltului.*” (*Letopisețul Cantacuzinesc*, p. 73)

Tactica Voievodului valah Mihai Viteazul deschidea o strategie nouă în istoria militară națională și universală prin traversarea unui obstacol muntos cu trei corpuri de armată în același timp. Acest lucru i-a determinat pe următorii mari Comandanți de armate ai lumii și, în mod expres, pe generalul Bonaparte, să-i studieze atent diplomația și strategia militară de excepție înainte de a ajunge împăratul Napoleon I.

Oștirea Craiului oltean era formată din „*olteni, munteni, cazaci, unguri, moldoveni, ardeleni, turci, bulgari, sârbi, albanezi, raguzani, macedoneni, greci.*” (Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. III, Ed. Academiei, Buc., 1967, p. 525)

Armata lui Mihai Viteazul a făcut joncțiunea cu oștile „*Jiului, Craiovei și Mehedinților, conduse de Udrea Băleanu, Calotă Bozianu și frații Buzzești la Tălmăciu, la vărsarea Cibinului în Olt, în ziua de 26 octombrie 1599.*” (*Letopisețul Cantacuzinesc*, p. 73). Două zile mai târziu, după negocieri respinse de cardinal, Valahul l-a spulberat pe prelatul-păpușar în 28 Octombrie 1599, care a fugit, sperând într-un ajutor polonez.

Mândrul Voievod valah a intrat în Alba Iulia la 1 Noiembrie, prin poarta Georgiana.

„*Acesta călărea un cal, semeț, de culoare alb-albastră din rasa arabă. Voievodul purta pe cap o căciulă din piele, tivită cu blană scumpă, împodobită cu egretă neagră cu pene de cocor din Baleare, prinse cu o rozetă din aur și smaralde. Era îmbrăcat cu o tunică albă ornată cu pietre prețioase și butoni de aur. Peste aceasta purta o mantie de mătase albă brodată cu mai multe rânduri de vulturi de aur. Mantia acoperea partea din spate a superbului său cal de sânge nobil. În picioare avea cizme de marochin de*

culoare galbenă. De cingătoare îi era prinsă o sabie încovoiată bătută cu aur și 50 de nestemate roșii.” (Marin A. Cristian, *Mihai Viteazul – „Io Mihai Voievod, din mila lui Dumnezeu, Domn al Țării Românești și al Ardealului și a toată Țara Moldovei”*, Ed. Grai și Suflet – Cultura Națională, Buc., 2013, p. 223)

Victoria covârșitoare a lui Mihai Viteazul și cucerirea Ardealului n-a fost nici pe placul pontifului de la Vatican Clement al VIII-lea, care i-a scris împăratului să ia măsuri. „De aceea să oprești pe român... să nu se ajungă ca acest rău să prindă rădăcini și să crească.” (*Mihai Viteazul în conștiința europeană*, vol. I, op. cit., p. 270)

Prelatul-păpușar a fost prins de secuși și decapitat. Domnul Valahiei, ortodox fiind, s-a cutremurat de fapta comisă, „a plâns, a luat capul cardinalului în mâini și l-a sărutat. Imediat a poruncit să fie decapitat cel care a săvârșit această ispravă, pentru ca să nu se mai întâmple niciodată. Apoi a trimis să i se aducă și trupul pentru a fi înmormântat creștinește. Funeraliile lui Andrei Bathory au fost organizate în ziua de 17 noiembrie 1599”. (*Mihai Viteazul în conștiința europeană*, vol. III, *Istoriografia străină din secolul al XX-lea, Texte alese*, Ed. Academiei, București, 1984, p. 218)

Domnul valah s-a comportat ca un mare Senior ortodox și Cavaler al creștinătății, compătimentându-și adversarul de moarte, ucis, ca și cum ar fi pierdut pe unul dintre marii săi boieri comandanți. „Mihai Viteazul a mers cu lumânarea după mort, însoțit de o parte a armatei.” (*Mihai Viteazul în conștiința europeană*, vol. I, op. cit., p. 283)

Dacă lucrurile ar fi stat invers, asupra voievodului valah martir s-ar fi prăvălit toate fulgerele și tunetele denigrării și profanării. De altfel, așa s-a și întâmplat...

Pe 18 Noiembrie 1599, a fost proclamat principe al Ardealului, obligând nobilimea celor trei stări maghiarii, sașii și secușii să-i recunoască dreptul câștigat cu sabia și cu sângele curat al valahilor săi. Doar secușii erau bucuroși de Voievodul muntean. Maghiarii mocneau de ciudă și de ură, iar sașii, așa cum le e firea, erau ca fariseii, cu mai multe fețe întunecate, deși Domnul valah le-a confirmat „libertățile”.

Nu puteau accepta însă suveranitatea unui principe valah atât de ilustru, pe care mintea lor sașie nu-l încăpea, atâta timp cât tradiția lor seculară de asupritori migratori, disprețuiau cu ură viscerală neamul valah asuprit.

Bucuria Domnului Mihai era aceea că îl putea sluji mai bine pe suveranul habsburg (acaparator de principate valahe) ca voievod sau guvernator al Ardealului, dar și Rudolf al II-lea trebuia la rândul său să-și asume ajutorul material în bani pentru oastea Românilor pe care l-a promis categoric. Habsburgul s-a oprit însă mai mult la laude, elogiindu-l sarcastic, diplomatic, „*ilustru Mihai Voievod al Valahiei, care a adus Ardealul sub puterea noastră printr-o victorie memorabilă.*” (*Călători străini despre țările române*, vol. IV, Ed. Științifică, București, 1972, p. 404)

Cele promise de Rudolf al II-lea întârziu destul de mult. Armata Valahului cuprindea 10.000 de călăreți și 30.000 de pedestrași, care necesita o soldă de 147.000 de taleri, în vreme ce pentru 40.000 de călăreți dorobanți germani se aloca o sumă de 700.000 de taleri. (*Călători străini despre țările române*, vol. IV, p. 382)

Tezaurul reunit al odioasei amestecături de principe-cardinal Bathory, Sigismund și Andrei, pe care Valahul l-a sechestrat, urca la suma de „*peste 1 milion de galbeni, 24 de care cu comori din aur și argint, cu care și-a plătit soldele mercenarilor pe trei luni și pentru a patra lună le-a dat bani în avans.*” (*M.V.C.E. – Mihai Viteazul în conștiința europeană*, vol. I, op. cit., p. 289, 331)

După promisiunea „fermă” (de formă) și așteptarea îndelungată a apărut și zvonul debarcării învingătorului, iar în tocmeala Ardealului cu Mihai Vodă, habsburgul i-a trimis pe comisarii David Ungnad și Mihail Szekely, fapt care l-a înfuriat ca un vulcan pe demnul domn Valah. „*Am luat Ardealul, punând în joc viața mea... am crezut că împăratul nu-mi va trimite laude deșarte, ci steagul împărătesc și scrisoarea lui cu pecetea. Așa dar, vor să mă alunge din Ardeal, cum alungi o femeie păcătoasă, asta n-o va îngădui Dumnezeu, nu voi îngădui eu să fiu alungat, chiar de ar fi să-mi las capul, căci am luat țara cu sabia mea... Pentru Împăratul Romanilor am primejduit țara mea, viața mea, a soției, a fiului meu și a boierilor și-mi trimite ca răsplată trei foi de hârtie pline de otrăvă, rușine și ocară.*” (*M.V.C.E.*, vol. IV, p. 234)

După ce s-a sfârșit audiența, plin de amărăciune s-a adresat către sfetnicii săi apropiați Petru Armeanul și Stoica Rîioșanu din Strâmba-Gorj. „*Voi face precum vrea Dumnezeu și Dumnezeu vrea ca împăratul (măcar că spre rușinea lui) să se teamă de faptele mele, și îi voi pârjoli țara până la Viena și îi voi nimici toată Ungaria Superioară.*” (*ibid.*, vol. IV, p. 234)

Conștiința creștină a unui monarh ortodox valah, peste care Dumnezeu a revărsat darurile Sale cu multă risipă, a fost călcată în picioare de niște indivizi încoronați, permanent însetați de sine, de averi, de orgoliu, de uzurpări, de trădări și de lașități.

MIHAI VITEAZUL – Voievodul VALAH al Ardealului (II)²

Peste acele **straturi – stări** încrâncenate învingătorul nobilimii uzurpatoare din Transilvania a așezat **Limba română**, rânduind o parte dintre marii săi boieri olteni în dregătorii după rangul și meritul lor, astfel: Teodosie Rudeanu cancelar (logofăt) pentru Țara Românească și Ardeal, banul Mihalcea Caragea, vicecancelar pe lângă **stările** Transilvaniei, ajutat de postelnicul Preda Buzescu, marele stolnic **Stoichiță din Strâmba**, armașul Sava, Petre Grigorovici Armeanul, spătarul Tudor, postelnicul Duma, vistierul Bărcan ș.a. A numit în fruntea cetăților pârčalabi de seamă fapt ce a „*bucurat mult*” nobilimea autohtonă și așa destul de ostilă și de veninoasă. Domnul însuși posedea de pe vremea lui Sigismund Bathory multe moșii, precum „*cinci sate în comitatul Solnoc-Dăbâca, pe Valea Lujerdiului și a Lonei, satul Mănărade (lângă Blaj), satul și castelul Buia (la sud de Mediaș), de care țineau cam 30 de alte sate.*” (Ioan – Aurel Pop, *Mihai Viteazul și Transilvania*, în *Istoria Transilvaniei* Vol. II, p.93)

În vara anului 1600, în luna Mai, Voievodul Țării Românești și al Ardealului, a pornit spre Moldova care i s-a închinat cu ușurință, astfel că la **6 Iunie 1600, Mihai Viteazul a pășit ca un biruitor Rege dac în marea sa Dacie**, intitulându-se, „*din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei.*”

Așa arăta primul document emis la Iași, apoi cele apărute la Alba Iulia. *Letopisețul brâncovicesc* îl numea „*regele Mihai*”, iar voievodul Radu Mihnea, îl amintea de „*crai în scaunul Bălgradului și a întregii Țări a Ardealului.*” (*Mihai Viteazul în conștiința europeană*, vol. II, *Cronicari și istorici străini, secolele XVI-XVIII, Texte alese*, Ed. Academiei, București, 1894, p. 178; C. Rezachevici, *Prima unire a conducerii celor trei Țări Române de către Mihai Viteazul*, București, 2000, p. 13)

Hotarele Ardealului cu Țara Românească, l-a atenționat Viteazul Valah pe suveranul habsburg să rămână cele de pe vremea împăratului Maximilian al II-lea și a lui Ioan Sigismund, adică „*restituirea Oradei cu ținutul Bihorului, a Husztului cu ținutul Maramureșului, a ținuturilor Crasnei, Solnocului, Zarandului, Băii Mari cu Baia de Sus (Baia Sprie) și a altora... Muntenia, Moldova și Țara Transilvaniei le va da Măria Sa regele Mihai Viteazul fiului său, Nicolae, și urmașilor săi de viță bărbătească.*” (C. Rezachevici, *Prima unire...*, p. 26)

La conducerea Ardealului, Voievodul valah a stat 11 luni, vreme în care a convocat Dieta de 5 ori, întrunindu-se doar de 4 ori, fiindcă ultima a fost anulată de răscoala nemeșilor, permanent revoltați împotriva lui Mihai Viteazul, împotriva valahilor.

În prima dietă s-au reșezat drepturile secuilor, în cea de-a două a scos clerul ortodox din starea de iobăgie, în cea de-a treia s-a îmbunătățit starea iobagilor, iar în cea de-a patra și-a impus în paralel cu nobilimea administrația boierilor săi valahi.

Feudalii maghiari, sași și secuici care, timp de secole au oropsit și decimat valahii ardeleni, s-au trezit în fața unui Voievod valah, devenit stăpânul lor. „*Mii de oameni în ișari și opinci îngenuncheau în praful ulițelor și al străzilor din Alba Iulia, care fură inundate de populația satelor învecinate, cât și a celor situate la distanțe mari. Marea minune se produsese, așa cum numai Bunul și Blândul lor Hristos, în care credeau nemărginit, o putea face.*” (Dan Lucinescu, *Voievodul*, Fides, Iași, 1998, p. 137)

La intrarea triumfală a VALAHULUI - Cuceritorul Ardealului în Alba Iulia, noianul de umilințe seculare au aprins vulcanul mândriei naționale dacoromâne. „*Miile de iobagi, cneji și voievozi, striviți de ocupații sosiți de nu se știe unde, formau scuturi de neînvinși peste corpurile slăbite ale răsculaților. Pe pământurile strămoșești apăruseră conace pline de bogății, cu luxul și abundența acumulată din sudoarea muncii lor de peste două secole. În acele castele și clădiri fastuoase ei erau pedepsiți pe nedrept prin biciuire sau cazne de inspirație străină de locurile lor.*” (ibid., p. 138)

În scurtata sa viață și mai scurta domnie în Ardeal, realizările regelui dac **Mihai Viteazul** au fost remarcabile. În fruntea Mitropoliei Ortodoxe a Ardealului l-a așezat pe vlădica **Ioan de la Prislop**, sub care s-au reunit toate eparhiile românești din Transilvania. Domnul valah a ctitorit bisericile de la Lujerdiu-Cluj, Râmeț-Munții Apuseni, Făgăraș, Scheii Brașovului, Ocna Sibiului. A numit ierarhi la Vad, Muncaci, Scheii Brașovului, iar preoții români au fost scutiți de dările grele care-i apăseau.

Politica ecleziastică a Domnului valah în Ardeal s-a desfășurat pe axa tradițională ortodoxă prin câteva obiective majore:

² Material publicat și în revista Logos: <http://www.logossiagape.ro/2020/12/20/gheorghe-constantin-nistoroiu-civilizatia-germana-de-la-migratori-la-teutoni-la-regi-la-kaiseri-si-mai-departe-partea-a-v-a/>

- anularea efectelor calvinizării în zona sa ortodoxă;
- instituționalizarea ierarhiei ortodoxe transilvane circumscrisă Mitropoliei de la Târgoviște;
- încercarea de a așeza ortodoxia în rândul confesiunilor recepte, ca să poată apoi aduce națiunea română în rândul celor **trei stări** privilegiate, având acordul suveranului habsburg. „Eu, împăratul, rog pe Domnia Ta să nu lași într-acel loc mulți credincioși, numai să lași trei: greci, frânci (catolici) și lotreni (luterani), numai să gonești calvinii și arianii și să le ia biserica...” (P. Teodor, „Politica ecleziastică a lui Mihai Viteazul în Transilvania”, în Revista istorică, IV, 5-6/ 1993, p. 485)

Domnul valah începuse să introducă în principatul său din Ardeal modelul rânduielilor din Țara Românească, ceea ce nemulțumea peste măsură stările rebele ale nobilimii hapsâne. „Voievodul a fost privit mereu ca un „**străin**” și de altă „**lege**”, dar un „**străin**” de același neam cu masa supușilor valahi ai țării, un „**valah**” care avusese îndrăzneala și puterea să înfrângă armatele cardinalului Andrei Bathory și să stabilească în Transilvania scaunul „**crăiesc**” al celor trei țări românești.” (Ioan – Aurel Pop, Mihai Viteazul și Transilvania, în Istoria Transilvaniei Vol. II, p.97)

Viteazul Domn era îngrijorat de soarta valahilor săi atât de cumplit asupriți și osândiți de **stărilor** feudale creștine prin deciziile judecătorești abuzive și păgâne.

„**Peste tot, spânzurătorile, butucii, securile, cârligele, funiile și toate locurile de osândă erau pline mai mult de români.**” (Șt. Pascu, „Mișcări țărănești prilejuite de intrarea lui Mihai Viteazul în Transilvania”, în Studii și materiale de istorie medie, I, 1956, p. 132)

Cronicarii Szamoskozi Istvan, Somogyi Ambrus, Georg Kraus și Francisc Miko alimentau din plin și ațâțau neconținut pe maghiari și pe sași să se revolte împotriva VALAHULUI. „În septembrie 1600, **sașii sibiieni le scriu secuilor să-l părăsească pe Mihai, deoarece acesta s-ar strădui să-i împruțineze pe nobilii unguri, pe secui și pe sași, umplând cu români acest pământ frumos, care anterior îi îngrășa pe fiii națiunilor recunoscute...** Încă din septembrie 1600, când Mihai părea pierdut, **stările poruncesc omorârea românilor care ar fi răspuns îndemnurilor de colaborare cu Voievodul.**” (I. Crăciun, Cronicarul Szamoskozi și însemnările lui privitoare la români. 1566-1608, Cluj, 1928, p. 134)

Rudolf al II-lea, prea plin de sine, habsburg prin sânge, educație, ambiție, tendință dominatoare, acaparatoare, hegemonică, preocupat în exclusivitate doar de faima sa și a imperiului său, era lipsit de caracter, iar absența nestatorniciei, credea că o înlocuiește prin abilitatea diplomatică, oscilând între **Mihai Viteazul** și Basta. Habsburgul nu dorea să sprijine cristalizarea unui stat românesc în Ardeal sub conducerea Valahului, ci doar să-l folosească pe Valah, ca Transilvania să se alipească imperiului său. În acest fel l-a condiționat pe Mihai Viteazul de sprijinul unei puternice armate, formată din două corpuri, unul condus de el, celălalt de Basta.

Împăratul era conștient de capacitatea deosebită a Voievodului valah, pe care îl prețuia pentru siguranța imperiului său, dar în același timp rațiunea îi cerea să-l păstreze pe Basta, generalul armatei sale, spre a-l putea înfrâna la nevoie pe Viteazul Român, pentru a-i smulge Transilvania. „Deștept și rafinat, el sesizase marile disponibilități ale principelui valah, care implicau și riscul de insubordonare și de evoluție pe linia politică proprie. Pentru prevenirea unor asemenea manifestări el păstră în rezervă pe Basta, despre ale cărui ambiții și lipsă de scrupule se convinsese.” (Dan Lucinescu, Voievodul, op. cit., p. 171)

Rudolf al II-lea, cât de iscusit și de rafinat era, nu a înțeles că **menirea lui Mihai Viteazul era cea de VOIEVOD, de REGE, ori chiar de ÎMPĂRAT, nu de mercenar.**

Ca un omagiu pentru victoriile deosebite ale Valahului, Rudolf al II-lea a emis un act imperial prin care îl împroprietărea pe Voievod încă din anul 1599, cu domeniul **Koenigsberg din Silezia**, străjuit de un castel măreț, dar ilustrul Senior oltean, de altfel, Mare Ban, rafinat, bogat, cult, iubitor de frumos a renunțat la luxul seniorial temporar, pentru tabăra militară, cortul de pânză, insomnii, strategii, revărsări ale naturii, iureșul pe celebrul său **cal**, iscusința mânăirii securii, plata soldaților, mângâierea și îmbărbătarea lor, respectul generalilor și vitejilor săi, plângerea morților, reîntregirea armatei, dorul de familie, vise, frământări, încleștări, lipsuri, tehnici și lupte aprige, atacuri, retrageri, pierderi, așteptări, speranțe, sângele vărsat peste tot, moartea la tot pasul, dar și credința în Dumnezeu, ca nădejde într-o biruință pentru țară și Neam, alegând jertfa supremă. „El fu apreciat nu numai ca un strălucit strateg și om de arme, ci ca un mare diplomat și eminent elaborator de legislații, care avură efecte benefice asupra societăților cărora le erau adresate. S-a remarcat că **nici un alt voievod nu a mai fost atât de mediatizat precum domnitorul ce reușise unificarea modernă a celor trei principate române.**” (ibid., p. 173)

Dintre cele trei **stări** feudale din Ardeal, singurii care l-au ajutat pe Mihai Viteazul erau secuii, iar **sașii**, nefindu-i alături puteau fi măcar recunoscători, „dar sașii, nemulțămitori și **mișei**, cât bănuiră slăbiciunea binefăcătorului lor de bine și văzură că și împăratul e împotriva-i, nu pregetară a-l părăsi și a răsplăti printr-o trădare mârșavă binele ce le făcuse români.” (Nicolae Bălcescu, Români sub Mihai – Voievod Viteazul, Biblioteca pentru Toți, Ed. Minerva, București - 1985, p. 373)